

Actori și roluri

LEOPOLDINA
BĂLĂNUȚĂ:

Irina

Poemul *Matca* al lui Marin Sorescu, pus în scenă la Teatrul Mic, în regia lui Dinu Cernescu, este expresia dramatică a nașterii sentimentului matern, a creșterii și maturizării lui pînă la conștiința de sine a existenței nutrită ca speranță, pînă la paroxismul actului sacrificial al matricei pentru fruct, al mamei pentru fiu. Aceasta nu se putea face decît prin cunoașterea acelor adîncimi ontice ale sufletului matern înțeles ca ipostaza cea mai deplină a sufletului feminin. Este poemul cunoașterii de sine a Irinei, în curgerea de impresii interioare și exterioare, confuze, tocmai în virtutea faptului că universul eroinei (în speță al poetului) este dizolvat de stările subiective aproape subconștiente, în care materia și conștiința se amestecă indefinit (hylozoism?).

Un univers-diluviu ca o naștere universală, străbătută de fulgere ca de niște junguiuri. Senzația de viață și moarte este difuză, și totuși condiția eroinei de femeie-mamă o îndrituiește să purceadă la trepte de cunoaștere de sine, cunoaștere înțeleasă ca stare naturală, resimțită la început subiectiv și generalizată apoi, universalizată.

Călătoria Irinei pe această apă a vremii este totodată o călătorie în sufletul matern, descoperindu-i din ce în ce mai în adînc

gîndurile, credințele, datoriile, regretele și tristețile.

Procedînd la multiplicarea personajului principal, regizorul a scăzut din bogăția posibilă de semnificații a spectacolului. În scenă apar trei Irine, astfel că procesul introspecției sufletești este rupt convențional, organicitatea psihologică ce trebuia să invadeze scena fiind blocată de viziunea mecanicist-spectacologică a regiei.

Leopoldina Bălănuță în rolul Irinei se distinge, însă, printr-o interpretare bogat nuanțată, pentru care a cheltuit o întreagă ellorescență de cunoștințe actoricești, de la inflexiunile vocii, de o bogăție tonală excepțională, plină de tîlcuri, pînă la plastica mișcării corpului și miinilor, de o nobilă elocvență.

Simplitatea și noblețea sînt datele sufletești de fond pe care ni le transmite interpretarea. Mulată pe semnificațiile textului, actrița a pus în valoare întreaga gamă de trăiri sufletești ale eroinei: fericita uitare de sine, durerea fizică și sufletească, șovăitoarea mișcare în căutarea sinelui, tristețea și regretele fulgurante, iluminările maternității, puritatea iubirii pentru fructul ei și al vieții, neliniștile și speranțele. Impresionează tonalitățile grave ale vocii care irump diu replici

rostitute cu aparenta detașare a unei ironii diluate de tristețe — fruct al cunoașterii condiției tragice a omului în cosmos. Tristețea înmoaie sonorile pure ale cuvintelor rostitute, tăcerile ei spun în subtext ce nu se poate rosti, căci actrița știe și poate să umple cu substanță sufletească suspensul de replică. Este de-a dreptul uimitoare această știință a omisiunii elocvente pe care o posedă această mare actriță a Teatrului Mic.

Constantin Radu-Maria

SILVIA GHELAN:

Anna Fierling

O imagine mai persistentă a „măicuței Courage“ stăruie, poate, în mintea unora dintre noi, pe un profil energic, construit din încapăținarea condiției sale și un mare țipăt de durere. L-a avut, sau nu l-a avut cîndva Mutter Courage a lui Bertolt Brecht, acest profil în nenumăratele interpretări? L-ar fi putut avea? Da — ca un ecou al tragismului reținut, al unei umanități strivite și reduse la condiția de victimă. Dacă imaginea e reală, atunci e ușor de înțeles de ce ea poate fi în același timp și comună, pentru că tragismul „măicuței“ se mai poate afirma și altfel. Altfel, scoțînd-o deliberat din condiția de victimă. Dîndu-i o altă dimensiune, de expresie a unei epoci, și o forță mai impunătoare decît a încapăținării, pe aceea a violenței. Adică, esența reală a condiției sale. Mutter Courage în creația Silviei Ghelan nu mai este o victimă, pentru că este condiția însăși. Ea își trăiește cu luciditate destinul, și asta dă vigoare și expresivitate evoluției sale, și sugerează, în același timp, o mare inconștiență față de sensul uman al acestui destin. Și asta dă fior. Un fior tragic, de gheață, mai puternic decît acela care ne face să înțelegem că nu mai are încotro, pentru că ne dăm seama că n-a înțeles de fapt adevărul. Mutter Courage în creația Silviei Ghelan își urmează destinul cu o fatalitate oarbă, pași grei, de plumb, prin zăpada vieții, mai cruzi și mai inumani decît țipătul de durere care ar fi trebuit să-i deschidă ochii. Și să-i smulgă o lacrimă.

Creația poate că nu e inedită. Dar e mai complexă. Grefată pe altă perspectivă. Nu o epocă reflectă un individ, ci un individ reflectă o epocă. De aceea, prezența lui suie

o treaptă de generalizare, marcată de la început pînă la sfîrșit. Domină evoluția pe această treaptă, știința de șiretenie și de motivații care o justifică, efectele și ecoul. În cîmpul presărat cu morți al războiului nesfîrșit, printre ruine și paiețe, măicuța Courage nu pare o apariție anacronică, ci adecvată.

Cu șapca aceea legată cu o basma pe cap, personajul e ușor grotesc și trist ca întreg peisajul. Evoluția lui zgomotoasă, sigură și profitabilă, prin umbrele acestui peisaj, nu e anacronică, ci integrată. Cu atît mai trist. Luciditatea cu care își cîntă motivațiile, istețimea cu care se menține, e un reflex al dezumanizării epocii. Ingrozitor de trist. Gîndul său taie realitatea în carne și, prin reflex, propria realitate a personajului, dar n-o abandonează. Ce poate fi mai tragic și mai trist?

Constantin Paraschivescu